

Půvaby Moravy focené na plech

Folkloristy, vinice i zámky fotil dvojnásobný držitel Czech Press Photo **prastarou technikou.**

Ivana Soláříková
editorka MF DNES

Dlouhých sedm minut vydržela bez hnutí stát vlnařka, aby vznikl dokonalý snímek. Fotograf Honza Sakař totiž fotí jedinečnou, 170 let starou technikou, která vyžaduje dlouhou expozici a co nejlepší světelné podmínky. Obraz se zachycuje na plechové desce, které jsou díky solím stříbra citlivé vůči světlu. Výsledkem jsou pak černobílé fotografie, na nichž až do 28. listopadu v břelavské Havlíčkově vile ukazují vlnaře, folkloristy, umělce i další osobnosti jižní Moravy, její půvabnou krajinu i památky.

Neštvte vás, že se každý ptá víc na techniku než na snímky samotné?

Opravdu je to věc, na kterou se každý ptá první. Ovšem i když je to zajímavé a krásný postup, pořadí je to jen fotografická technika. Ne všechno, co se jí udělá, je umění. Důležité je, aby byly dobré výsledné fotky. A o to já se snažím. Odfiltruji to médium a dostat se k tomu, co je pod tou technikou.

Přece jen mi o ní něco řekněte.

Je to 170 let starý způsob. Záběry se pořizují na plechové desky. Říká se tomu mokré kolodiové procesy. Na dnešní poměry je to proces složitý a zdoluhavý, ale tehdy to byla revoluční novinka. Je to kompletně rukodělná práce. Každá deska se musí před focením ručně připravit a musí se také hned vyvolat, proto s sebou všude vozím temnou komoru.

Jak to myslíte, že ji vozíte s sebou?

Mám takovou mobilní fotokomoru v dodávce. Což je omezující, když se potřebujete dostat na nějaká místa nepřístupná autem. Ne všechno, co jsme chtěli vyfotit, se povedlo. Ale i tak jsme měli přístup na spoustu krásných míst, kam se člověk běžně nedostane. Jezdili jsme třeba po zámekském parku v Lednici. Tam se nesmí ani na kole a já jsem tam drandil s dodávkou díky vstřícnosti paní kastelánky. Podobně nám vyšly vstříc Lesy ČR, když jsme se potřebovali dostat do obory Soutok.

Běžně fotograf udělá třeba sto fotek a pak si vybere tu nejlepší. Jak to děláte vy?

Já si musím tu jednu jedinou pravou fotku namyslet hned. Snažím se mít dopředu aspoň základní představu, co by se na té fotce mělo objevit. Do jakého kontextu či prostředí zasadit lidi, které fotím. A pak třeba čekám na počasí. S tím jsme teď docela zápasili.

Je potřeba, aby bylo krásně?

Technika je velice málo citlivá vůči světlu, takže je výrazně lepší, když je slunečno. Sice i pošmourno nebo plískanice může někdy udělat zajímavý efekt, ale pro tento účel to nebylo úplně žádoucí. Zvlášť, když jsme fotili lidi venku. Když se zatáhne, prodlužuje to expoziční čas. Může to být i čtyři, nebo osm vteřin, kdy objekt musí stát nehybně.

Když jste ale fotil třeba vlnaře a ti vám tam přivedli koně, těžko se mu nařizuje, aby osm vteřin stál. Ale on postál docela krásně. (smích)

Jen trochu střihl ušima, takže má

Fotograf s plechy Před 130 let starou kameru Honzy Sakaře se postavila třeba i malířka Marie Švirgová. Foto: Moravská krása

levé ucho lehce rozmazané. I to je ale součást příběhu. Někdy je to frustrující, když jdete po konkrétní fotce, která musí být zaostřená. Ale tady zafungovala i ta nedokonalost.

Všem, které na fotkách popisujete, říkáte křestním jménem. Vypadá to, že se dobře znáte. Vyděly se s focenými spřátelíte?

Když fotím v klidu ve studiu, tak se bez toho neobejdu. Musím si k těm lidem vytvořit nějaký vztah. U portrétní práce je psychologická složka neoddelitelná. Tady na Moravě na to byl čas jen někdy. Musel jsem se víc soustředit na techniku. Na to, jak ohlídat celou kompozici, světlo, nebyla moc šance si povídat.

Vlnařku Dominiku Černoňorskou jste fotil ve sklepě. Tam

není světlo žádné. Jak to tedy tak stará technika zvládla?

To je pro mě rekordní fotka. Původní záměr byl takový, že vyfotím samostatně sklep a samostatně Dominiku, a protože žijeme v 21. století, oba plechy pak v počítači zkombinuji do výsledné fotky. I když se sklep nasvítí, stejně trvala expozice čtrnáct minut. Ale Dominika řekla: Zkusme to, já to dám. Tak jsme to zkusili. Alespoň jsem zkrátil expoziční čas na sedm minut, ona se opřela o tank s vínem a těch sedm minut se opravdu nehnula. Klobouk dolů. Posunulo to hranice toho, co jsem si myslel, že lze.

A tu kombinovanou metodu dvou fotek v jedné jste použil?

Ano, u kastelánky zámku v Lednici Ivany Holákové, kterou jsem fotil

na točitých zámeckých schodech. Tam jsem chtěl fotit ráno, kdy bude na schody svítit sluníčko, abychom technice pomohli. Asi sedmkrát se to posouvalo, až vyšel konečný termín na jednu neděli. Pršelo, bylo šedivo, zkrátka úplný opak toho, co jsem si představoval. Nebyla šance to naexponovat. A tak jsme fotku skládali ze dvou. Když už nezbude jiná možnost, tak se toho neštítím. V tom, že používám starý proces, není žádný zvláštní sentiment nebo purismus. Já tu techniku používám, protože mi dává výsledky, které mě baví. Díky tomu přijímám i tu komplikovanost, kterou s sebou nese.

Kdy se dozvíte, když se fotka nepovede?

Ta zpětná vazba je velmi rychlá. Plech se musí vyvolat pár minut od

vyfocení, než zaschne. Takže je to jeden z mála fotografických procesů kromě polaroidu, kdy je výsledek prakticky hned. Když si odmyslíme to, že čtyři hodiny někam převážíte spoustu krámů, pak je zase balíte a převážíte zpátky. (smích)

Který snímek z vystavených v Břelavi je pro vás srdcovkou?

Já mám ke každé fotce v sobě kus příběhu. Ale třeba mám hodně rád fotku manželů Krejčířkových (*zahradní architekti z Lednice Přemysl a Kamila Krejčířkovi, pozn. red.*) v zámekském skleníku v Lednici. Ten skleník mě fascinoval od začátku. Když tu fotku viděla moje máma, tak ji nazvala Na návštěvě v koloniích.

Spousta těch fotek působí trochu jako z filmu pro pamětníky.

Někdy to tak zapůsobí. Ale není to záměr. Mě baví, když se to sejde. A baví mě i ta kombinace starého a moderního. Třeba to, že mám sice 130 let starou kameru, ale dávám ji na moderní uhlíkový stativ.

Proč fotíte zrovna na plech?

Už dlouho předtím jsem dělal černobílou fotku. V temné komoře, míchal jsem si vývojky. Pak jsem někde na internetu narazil na fotku dělanou touto technikou. Fascinovala mě. Nastudoval jsem si ji a zkusil. A ono se to povedlo. Napoprvé jsem udělal obrázek. A to bylo, myslím, to, co mě u této techniky udrželo. Já jsem paradoxně docela netrpělivý. Kdyby se mi to párkrát nepovedlo, asi bych to zabalil a dělal něco jiného.

Černobílý půvab Snímky vlnařky Dominiky Černoňorské či malíře Antonína Vojtky nechal pořídit nadační fond Moravská krása. Foto: archiv

INZERCE

Platíte od 4. do 31. 10. 2021 své nákupy v min. hodnotě 500 Kč platební kartou Mastercard® a získáte slevu 100 Kč na další nákup v kamenných prodejnách či na e-shopu COOP.

* Benefit je možné využít pouze při opakované platbě kartou Mastercard® v minimální hodnotě nákupu 101 Kč. Benefit je zákazníkům k dispozici do vyčerpání zásob.

www.100dovodu.cz

e-coop.cz